

مدیر بخش دریای فازهای ۱۵ و
۱۶ در گفتگو با اقتصاد انرژی
گفت:

تغییر مکان سکوها برای مسائل استراتژیک بوده است

پروژه گاه علوم انسانی و مهندسی
رتال جامع علوم انسانی

در مقابل سهم ۶۴ درصدی دنیا از ذخایر گازی، کشور ایران به تنهایی ۱۶ درصد این سهم با ارزش رادار است که حدود نیمی از این ذخایر در میدان گازی پارس جنوبی قرار دارد. آماری که تا پایان خرداد ۸۵ وجود دارد، از ارزش تقریبی ۱۶ میلیاردی محصولات این منطقه از قبیل گاز طبیعی غنی، گاز طبیعی سبک و میعانات گازی و بازپرداخت حدود ۵ میلیارد دلاری حکایت دارد. در این میان توسعه فازهای ۱۵ و ۱۶ میدان پارس جنوبی با اهداف تولید گاز طبیعی جهت تأمین مصارف داخلی کشور، تولید میعانات گازی و گاز مایع جهت صادرات و تولید اتان جهت خوراک واحدهای پتروشیمی مورد اهمیت قرار گرفته است. پیش بینی می شود روزانه ۵۶۱۶ میلیون بشکه گاز تولیدی، ۷۵ هزار بشکه میعانات گازی، ۴۰۰ تن سولفور، ۱۰۵ میلیون تن در سال LPG و یک میلیون تن اتان همزمان با بهره برداری از این دو فاز در سال ۱۳۸۹ تولید وجود داشته باشد. با مهندس عباس حاجی قاسمی مدیر پروژه بخش دریای فازهای ۱۵ و ۱۶ پارس جنوبی به گفتگو نشستیم و توضیحات کامل و دقیقی را از زبان وی شنیدیم که خلاصه آن را در ادامه می خوانید.

* نحوه قرارداد شما چگونه است و تا به امروز پیشرفت پروژه چطور بوده است؟

این پروژه اسفند سال ۸۵ استارت خورد و قرارداد ما هم ۵۴ ماهه است. ۴۴ ماه مربوط به بخش دریاست. در این ۴۴ ماه، خط لوله باید در ماه‌های ۴۳ و ۴۴ انجام شود، اما ایزوایکو و صف در ماه‌های ۳۶ و ۳۷ تمام عرشه و جکت را باید تحویل داده باشند و نصب و راه‌اندازی هم شده باشد. الان از این ۴۴ ماه، ۲۴-۲۳ ماه گذشته و پیشرفت در بخش کل دریا، ۳۳ درصد پیشرفت داریم، در بخش خط لوله، ۵۵/۶۹ درصد و در بخش سکوها ۱۷/۳۱.

* چرا پیشرفت سکوها کم است؟

سؤال بسیار خوبی است. علت اصلی آن این است که تا اسفند سال ۸۶، بلوک‌های دریایی ۱۵ و ۱۶ در حوزه بلوک‌های ۲۴ گانه گاز، نزدیک‌ترین بلوک‌های پارس جنوبی به عسلویه بودند. از عسلویه تا بلوک‌های قدیم تقریباً ۱۰۰ کیلومتر فاصله بود. هرچه بلوک‌ها به ساحل نزدیک‌تر باشند، به این معناست که با هیچ خط لوله و خطوط و سکوی دیگری تداخل ندارند. چرا که دورترین بلوک برای رسیدن به خشکی از میان خطوط دیگر رد می‌شود. قبلاً چون بلوک‌های ۱۵ و ۱۶ نزدیک‌ترین بلوک‌ها به خشکی بودند، هیچ پیشرفتی در کار نبود. از اسفند سال گذشته، کارفرما به ما ابلاغ کرد به دلیل مسایل منطقه‌ای باید جای بلوک‌ها تغییر کند. قبلاً قرار بوده بلوک‌های ۱۳ را ریپسل و شل انجام بدهند. مسایلی بین آن‌ها و کارفرما به وجود آمد که کارفرما کار را به پروژه ۱۵ و ۱۶ داد. چون آنجا مخزن مشترک بود، بلوک‌های ما را که قبلاً در منطقه مشترک مرزی با قطر نبوده است، به دورترین بلوک‌ها منتقل کرد. به همین خاطر عمق دریا در نقطه جدید، حدود ۵-۴ متر جابجا شد. این جابجایی عمق به لحاظ خط لوله خیلی اثرگذار نبود. به جز این که برای این فاصله باید لوله بیشتری خریداری کنیم. اما در

هماگیری

* طرح توسعه فازهای ۱۵ و ۱۶ پارس جنوبی شامل چه بخش‌ها و تجهیزاتی است؟

فازهای ۱۵ و ۱۶ شامل دو بخش دریا و خشکی است که در بخش دریا شرکت تأسیسات دریایی (IOEC) مسئولیت بخش فراساحلی و مجری نصب خطوط دریایی را برعهده دارد. شرکت‌های ایزوایکو و صف نیز مجری ساخت و نصب پایه‌های سکو و سازه‌های فوقانی هستند که زیر نظر IOEC فعالیت می‌کنند. تأسیسات دریایی این دو فاز شامل ۲ سکوی دریایی با سکوهایی مشعل و پل‌های ارتباطی، ۲ رشته خط لوله ۳۲ اینچ دریایی به طول ۱۰۰ کیلومتر، ۲ رشته خط لوله ۵/۴ اینچ جهت انتقال اتیلن گلاکول به طول ۱۰۰ کیلومتر و حفاری ۲ حلقه چاه توصیفی و ۲۲ حلقه چاه توسعه‌ای است. شرکت ایزوایکو کل سکوهایی فاز ۱۶ را مهندسی می‌کند، تجهیزات را می‌خرد و می‌سازد و شرکت صف همین کار را برای فاز ۱۵ انجام می‌دهد. شرکت تأسیسات دریایی ایران هم کار مهندسی، خرید، تنظیم بتن و لوله‌گذاری بخش خط لوله را انجام می‌دهد. علاوه بر این که نصب سکوهایی را که ایزوایکو و صف می‌سازند، IOEC به عنوان لیدر کنسرسیوم انجام می‌دهد. به این معنی که مکاتبات کارفرما مستقیماً با IOEC انجام می‌شود و IOEC هم مکاتبات خودش را با ایزوایکو و صف.

تأسیسات بخش خشکی نیز شامل واحد لخته‌گیر، تأسیسات میعانات گازی، شیرین‌سازی گاز، بازیافت گوگرد، رطوبت‌گیر، بخار و تأسیسات جانبی و واحد آبگیر است که شرکت سپانیر به عنوان مجری این بخش مشغول به فعالیت است. سپانیر از شرکت‌های اقماری سپاه است و برای اولین بار وارد حوزه گازی شده تا الان هم بسیار موفق بوده است.

* شرکت‌های ایزوایکو و صف پیمانکار فرعی هستند یا شریک IOEC؟

شرکت‌های ایزوایکو و صف قرار بود از اوگ پیمانکار فرعی IOEC باشند. و فقط IOEC به عنوان پیمانکار بخش دریا و سپانیر هم پیمانکار بخش خشکی باشند. اما هم‌اکنون ایزوایکو و صف پیمانکار ما نیستند، بلکه شریک ما هستند. علت این که از حالت پیمانکار به شریک تبدیل شدند، فقط یک جمله ساده است و آن این که اگر می‌خواستند پیمانکار فرعی بشوند، به لحاظ حساب کتاب مالی، باید دو بار بیمه پرداخت می‌شد. طبق قوانین مالی یک بار از کارفرما کم می‌شد و یک بار از ما که کارفرمای اصلی بودیم.

داشتیم، شرکت نفت و پتروپارس توجه ویژه‌ای به پروژه ۱۵ و ۱۶ دارند. چون بخش خشکی هم پیشرفت خوبی دارد و کارهای ساخت مخازنش هم شروع شده است و به نظر می‌رسد این دو فاز زودتر نتیجه می‌دهد، دولت سرمایه‌گذاریش را روی این دو فاز انجام می‌دهد.

*** با توجه به تحریم‌ها، برای خرید به مشکل خاصی برخوردیده‌اید؟**

خوشبختانه برای فازهای ۱۵ و ۱۶ کمترین تأثیر را داشته است. در بخش خط لوله به لحاظ خرید هیچ مشکلی نداشتیم. در بخش سکوها که تازه وارد بخش خرید کالا شده‌ایم، کمی با مشکل مواجه هستیم. برای راه کار هم خود کارفرما مساعدت می‌کند. طبق قرارداد، ما موظفیم برای خرید اقلام مورد نیاز حداقل ۳ فروشنده مورد تأیید کارفرما را انتخاب و به کارفرما اعلام کنیم و مسائل فنی را هم مطرح کنیم تا یکی از آنها انتخاب شود. کارفرما راه حلی که برای این موضوع پیش پای ما گذاشته، این است که اگر برای بعضی از اقلام که از فروشنده‌ها پاسخ دریافت نمی‌کنیم، گزارش کار ارائه کنیم. ممکن است برای ما این تخفیف را بدهند که از یک خریدار خرید کنیم. معمولاً خرید از اروپا و چین انجام می‌شود و خط لوله‌های ۳۲ و ۴ اینچ از آلمان خریداری شده است.

*** مبلغ قرارداد شما با پتروپارس به چه صورت است؟**

نحوه سرمایه‌گذاری این طرح فاینانس با استفاده از تسهیلات حساب ذخیره ارزی است. کل مبلغ قرارداد ۲ میلیارد و ۹۰ میلیون دلار و مدت آن ۵۲ ماه است. از این رقم بزرگ، ۴۸۳ میلیارد دلار سهم IOEC است و ۹۸ میلیون دلار سهم ایزویکو و همین مبلغ هم سهم شرکت صف. بقیه هم که حدود ۱ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار است، سهم سپاه است.

*** چقدر از کالاهایی که می‌خرید ایرانی و چقدر خارجی هستند؟**

در خط لوله اقلامی که داریم شاید ۹۰ درصد لوله‌های ۳۲ و ۴ اینچ باشند. من خیلی خوشحال نیستم که به شما بگویم متأسفانه این لوله‌ها را از آلمان خریداری می‌کنیم. اما یادتان باشد که از میان دو گزینه ایرانی بودن کالا یا بالا بودن کیفیت کالا، حتماً من مدیر پروژه کیفیت را انتخاب می‌کنم. در ایران متأسفانه کیفیت لوله‌هایی که قرار است در آن گاز ترش عبور کند، با کیفیتی که کارفرما تقاضا دارد مطابقت ندارد. حتی یک مورد هم سراغ ندارید که در پارس جنوبی لوله‌ای که از آن گاز

بخش سکوها این طور نبود. برای این که شرکای ما جکنتشان را بر اساس موقعیت قدیم آب آن منطقه طراحی کرده بودند. وقتی عمق جکت ۴-۵ متر تغییر می‌کند، یعنی باید طراحی کل آن از نوانجام شود و طراحی مجدد یعنی سفارش کالای مجدد و غیره. همین باعث شد که حداقل ۶ ماه از وقت پروژه در بخش سکوها گرفته شود. اگر جکت‌های قبلی را در منطقه جدید می‌گذاشتیم، غرق می‌شد. بنابراین تأخیر به دلیل جابجایی منطقه ۱۵ و ۱۶ از نقطه قدیمش به نقطه‌ای که قرار بود فاز ۱۳ را در آنجا اجرا کنند، است.

*** با این جابجایی‌ها، پیشرفت سکوها چقدر هست و چقدر باید باشد؟**

پیشرفت واقعی سکوها ۱۱/۵ درصد است، در حالی که باید ۵۴ درصد باشد. آنچه که الان مهم است این است که کارفرما می‌خواهد بعد از نصب جکت، حفاری کند. حفاری هم در منطقه بحرانی است. جکت‌های فازهای ۱۵ و ۱۶ طبق قرارداد باید ماه‌های ۱۹ و ۲۰ ساخته و نصب می‌شد، با تأخیر ساخت شروع شده است. در بخش خط لوله عملکرد ما حدود ۵۶ درصد است در مقابل برنامه ۶۱ درصد که تقریباً با برنامه پیش می‌رویم. علت تأخیر ۵ درصد هم این است که در بخش خرید عقب هستیم. علت این که در بخش خرید

قبلاً چون بلوک‌های ۱۵ و ۱۶ نزدیک‌ترین بلوک‌ها به خشکی بودند، هیچ پیشرفتی در کار نبود

عقب هستیم، دقیقاً و صراحتاً به خاطر کمبود پولی است که ما داریم. ما در واقع تمام قیمت ردیف خط لوله کالای نفت را ۱۱ سال و نیم پیش از طریق LC که خود کارفرما برای ما باز کرد، صرف خرید لوله‌های ۳۲ و ۴ اینچ کردیم. تمام ردیف کالای پروژه صرف این شد، در حالی که ما کلی کالای دیگر هم نیاز داریم. بحث استفاده ۱ میلیارد دلاری از صندوق ذخیره ارزی که بحثی بسیار قدیمی است، مجدداً اعلام شده و با توجه به این که بحث مالی مملکت کمی رکود پیدا کرده، اگر شرکت ملی نفت یا پتروپارس بخواهد روی یکی از پروژه‌هایش اولویت بندی کند، حتماً ۱۵ و ۱۶ است و صندوق ذخیره ارزی را برای این صرف خواهند کرد.

*** چرا؟**

شما فکر کنید نفت ارزان نمی‌شد و POG امکان تأمین پول برای همه فازها را داشت. الان که نفت ارزان شده، آیا پول را بین ۴ تا پروژه تقسیم می‌کند یا به یک پروژه می‌دهد که به سرانجام و نتیجه برسد؟ ما فکر می‌کنیم با این جلساتی که

لوله و سکو بودجه کم می آوریم. اگر سوالتان این است که کاهش قیمت نفت چه تأثیری روی قیمت کالا گذاشته، تا الان در مجموع کارفرما مشکلمان را حل کرده، اما در مجموع حتماً پول کم می آوریم. تقریباً کارفرما باید همین مبلغی را که گفتم اضافه کند تا پروژه تمام شود. ما برای تمام کردن کار بیش از ۴ میلیارد دلار نیاز داریم. در حالی که قراردادمان ۲ میلیارد و ۹ میلیون است. اما در مجموع تا الان اثری روی بخش خط لوله نگذاشته است. چون اگر جایی هم کم داشته باشیم، از سقف قرارداد که رد نشده ایم و کارفرما از همین رقم فعلی قرارداد به ما پرداخت کرده است.

*** آیا فازهای ۱۵ و ۱۶ ویژگی خاصی دارد که برای اولین بار اتفاق افتاده باشد؟**

شاید اولین ویژگی اش این باشد که شرکت اسپانیر که زیرمجموعه سپاه و از ارگان های مقدس ایران است در قضیه دخالت دارد. در کنار این، یک ویژگی دیگر هم وجود وارد و آن این است که مشاور سکوهایش هم ایرانی است. صف و ایزوایکو که مسوول مهندسی سکوها هستند، مشاورشان یک شرکت ایرانی است.

*** برای بومی سازی و ارتقای**

دانش فنی چه فعالیت هایی انجام داده اید؟

به نوبه خودمان تلاش کرده ایم تا جایی که ممکن است در بخش کالا از دانش و تکنولوژی های جدید استفاده کنیم. فلسفه تأسیس شرکت IOEC این است که کارها را ایرانی کند و این مهم را از وظایفش می داند که تکنولوژی را جدید به ایران بیاورد و تا جایی که ممکن است بهینه سازی کند. به جز بخش کالا در بخش های دیگر مانند مساحی خط لوله هم این کار را کرده است. این کار را قبلاً در فازهای دیگر، شرکت های خارجی انجام می دادند. ولی برای اولین بار در پروژه ۱۵ و ۱۶ یک شرکت ایرانی ایجاد کردند و ما هم از آن حمایت کردیم و مساحی مسیر اولین بخش خط لوله را انجام داد.

ترش عبور کند، ایرانی باشد. البته ممکن است لوله سازی اهواز لوله هایی با این قطر بسازد، اما این ها فقط در خط لوله های بین شهری استفاده می شود و برای گاز ترش مناسب نیستند. از زمانی که گاز از سکو به سمت پالایشگاه می آید، گاز ترش است. در پالایشگاه به گاز شیرین تبدیل می شود و بعد به سمت شبکه کشور می آید.

*** برای اجرای هرچه بهتر و زودتر پروژه، کارفرما چه مساعدت ها و کمک هایی به شما کرده است؟**

مشکل ما فقط و فقط کمبود نقدینگی بوده که این مورد هم در موارد محدودی اتفاق افتاده و معمولاً دستمزدها به موقع پرداخت شده است. ما در بخش خرید کالا به دلیل مسائل مالی عقب هستیم که در این مورد هم کارفرما کمک می کند که

اجناس مورد نیاز را خریداری کنیم. علاوه بر این که طبق قرارداد کارفرما موظف است که ۵ درصد پیش پرداخت بدهد، اما الان مساعدت کرده و این رقم را به ۱۵ درصد رسانده و همین حالا هم حداقل سهم ایزوایکو و صف را پرداخت کرده است. در کنار همه این ها برای خرید کالاهای مان به

شدت به ما کمک می کند که برای خرید، LC باز کنیم. خرید لوله های ۳۲ و ۴ اینچ هم که انجام شده، با کمک کارفرما بوده است. شاید تنها مشکلی که هست و کارفرما هم از آن خبر دارند، در بخش مهندسی باشد. به اعتقاد من نفرات کارفرما در این بخش کافی نیست.

*** از ابتدای پروژه تاکنون قیمت خیلی از اقلام مانند فولاد و... در تغییر بوده است. این تغییرات روی کار شما چه تأثیری داشته است؟**

همه می گویند قیمت تیر آهن و فولاد نصف شده و در ایران حدود ۴۰ درصد کاهش پیدا کرده است. ولی لوله های ما آلیاژی است و حقیقتاً کاهش اتفاق نیفتاده است. طبق گزارش هایی که حدود ۱۰ ماه پیش تهیه شد، در بخش خط